

53^e Jaargang

Dinsdag 23 januari 2018

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

En zij boodschapten hem, dat Jezus de Nazarener voorbijging.

(Lukas 18:37)

Barthimeüs leidde een moeilijk leven. Er waren immers geen blindeninstituten, er waren geen sociale uitkeringen, niets van dat alles. Hij was blind en arm. En Barthimeüs is niet de enige van wie dit in de Bijbel geschreven staat. Zo lezen we in Openbaringen 3 een scherp getuigenis over de Laodicenzen. 'Gij weet niet dat gij zijt, ...arm en blind...'

En zegt de Schrift het niet van ons allemaal? Is dat niet de werkelijkheid van elk mens van nature? Als het gaat om de geestelijke dingen, dan zijn we blind. Voor onze zonde en schuld. En dat blijkt uit het feit dat we geen last hebben van de zonde. En datzelfde geldt van genade. We kunnen misschien aangeven wat het woord ongeveer betekent, maar dat we er blind voor zijn, blijkt uit het feit dat we geen moeite doen om die genade te krijgen.

Omdat hij blind was, was Barthimeüs ook arm. Ook dat zegt de Heere Jezus over de Laodicensen. En ook over ons. We kunnen denken dat we heel wat hebben. Geld, een huis, een auto, noem maar op. En ook op geestelijk gebied kunnen we denken dat we heel wat bezitten. We zijn toch gedoopt, we zijn kinderen van het verbond, we zijn trouw meelevend kerklid enzovoorts. Maar als het meer niet is, dan zijn we geestelijk toch arm. Want tenzij wij wedergeboren worden, kunnen wij het Koninkrijk van God niet binnengaan. En dan ben je arm. Als je zonder God leeft en buiten Zijn Koninkrijk staat.

Hebben wij dat al geleerd? En hebben wij daar de Heere Jezus voor nodig gekregen? Barthimeüs wel. Op zekere dag ging er een grote menigte voorbij en aan Barthimeüs werd verteld dat Jezus voorbijging. En dat waren woorden waar hij van opveerde. Want hij had het gerucht gehoord dat Jezus zieken genas en nooddructigen hielp.

Diezelfde boodschap is ook de hoop voor een zondaar of een zondares die aan zijn geestelijke blindheid en armoede is ontdekt. En dan denk ik aan wat Calvijn daarover heeft gezegd. Namelijk dat waar het Woord wordt gepredikt, dat Jezus daar voorbijgaat 'in het gewaad van het Woord'. Hij is met en in dat Woord aanwezig. En zo klopt Hij op ons hart. Hetzij om ons te nodigen, hetzij om ons te waarschuwen, hetzij om ons te onderwijzen, wat dan ook.

En dat is dan de tijd waarop Barthimeüs actief moet gaan worden. Want stel voor dat hij dit moment voorbij laat gaan. Dan was Jezus aan hem voorbijgegaan. En dan was hij blind gebleven. Daarom roept hij Hem nu aan. Luidkeels, en aanhoudend. En zo moeten wij dat ook doen. Als Jezus voorbijgaat, dan is het de welvaangename tijd. De profeet Jesaja heeft gezegd: Zoekt de Heere terwijl Hij te vinden is. Roept Hem aan terwijl Hij nabij is. En als we dat niet doen, dan blijft het eeuwig donker. En dan blijven we eeuwig arm.

En dan moeten we niet zeggen: 'Ja maar, het geloof is toch een gave Gods? En wedergeboorte en bekering zijn toch geen dingen die ik zelf kan bewerken? Dat moet God toch doen?'

Dat zijn wel rechtzinnige waarheden, maar als we daarmee rustig kunnen doorleven, dan worden die waarheden leugens in onze mond. Want inderdaad is het zo, dat alleen de Heere de zaligheid kan geven. Het is Zijn werk en Zijn genade. Maar tegelijkertijd zegt Hij wel: 'Werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beven'. En als Jezus voorbij gaat in het gewaad van Zijn Woord, dan moeten we niet uitstellen. Als Hij weer voor ons staat, dan moeten we Hem aanroepen. Hij geeft toch Zijn belofte dat wie Hem aanroept in de nood, die vindt Zijn gunst oneindig groot? Hij wil blinden toch het liefelijk gezicht geven en armen met goederen vervullen?

Laten we een voorbeeld nemen aan die arme en blinde bedelaar in Jericho. Van veel dingen heeft hij spijt gehad. Maar van één ding nooit. En dat is het moment geweest dat hij is gaan roepen tot Jezus. Zone Davids ontferm U mijner! En zo zal een zondaar het nooit berouwen als hij tot de troon der genade leert vluchten. Want Hij heeft tot het huis Jakobs niet gezegd: zoekt Mij tevergeefs. Nee, Hij belooft: wie tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen.

M.A. Kempeneers

Vivit!

De reformator Maarten Luther was nogal eens depressief. Dan zat hij soms dagen zwijgend voor zich uit te staren. Op een dag toen Luther weer zo moedeloos was, sloot zijn vrouw Katharina de luiken voor de ramen. Dat deden de mensen als er iemand gestorven was, als een teken van rouw. Verbaasd vroeg Luther aan zijn vrouw wie er overleden was? Katharina antwoordde: 'De God van Maarten Luther is dood!' Verbijsterd keek hij haar aan en zei: 'Maar God is helemaal niet dood!' Katharina zei: 'Zoals jij je gedraagt, lijkt het er wel op.' In grote ontroering riep Luther uit: 'Vivit! Vivit!' In het Latijn betekent dat: 'Hij leeft! Hij leeft!'

Bepakt en beladen met de schatten van Jozef gaan de broers op weg. Allemaal getuigen van de boodschap dat Jozef nog leeft. En dan komen ze in Kanaän. En je ziet het voor je. De oude vader Jakob, 130 jaar oud. Wat denk je, hoe zal hij daar gezeten hebben? Denk nog maar eens terug aan de woorden waarmee hij afscheid nam van zijn jongens: *en mij aangaande, als ik van kinderen beroofd ben, zo ben ik beroofd.* Maar op een dag wordt gezegd dat er een karavaan in aantocht is. Misschien is Juda wel vooruitgereden, en heeft hij de boodschap overgebracht: *Jozef leeft nog!*

En we kunnen het begrijpen wat we dan lezen. *Toen bezweek zijn hart, want hij geloofde hen niet.* Dat was te onwaarschijnlijk. Jozef leeft nog? En hij is regeerder in gans Egypteland? Jakob werd helemaal koud van die woorden. Want dit was zo groot, dit was té groot. Hij kon, hij durfde het niet te geloven. Zovele jaren heeft hij gedacht dat Jozef door een wild dier verscheurd was. Zoveel jaren heeft hij verdriet gehad en rouw bedreven over zijn jongen. En dan nu dit bericht!

Hoe vaak kom je het tegen in de Bijbel dat de boodschap zo groot is, dat mensen moeite hebben om het te kunnen geloven. Denk maar aan de oude Zacharias in Lukas 1, die van Gabriël te

horen krijgt dat hij een zoon zal krijgen. Of denk aan de discipelen in Lukas 24, toen de Heere Jezus gestorven was. Ze zaten samen bedroefd in huis, met de deur op slot. En als Jezus dan ineens in hun midden staat, dan lezen we dat zij het van blijdschap niet konden geloven.

Dat gebeurt in het geestelijke leven nog steeds. Als je eens helemaal vastloopt met jezelf en diep in de schuld komt. Of dat het verdriet in je leven zo zwaar is. Die ziekte, die eenzaamheid, het gemis. Psychisch en geestelijk totaal gebroken. Dat je niet meer kunt geloven. En dat je jezelf hebt afgeschreven. En als dan de belofte gepredikt wordt, dat er bij de Heere vergeving is en dat Hij nabij is, de ziel die tot Hem zucht. Dan kan het weleens zo zijn dat je het niet durft te geloven. Want het is zo groot!

Dat heeft ook geleefd in het hart van de oude Jakob. *Toen bezweek zijn hart, want hij geloofde hen niet.* Maar dan gaan ze vertellen en dan nemen ze hem mee en ze laten die Jozefs paarden en wagens en knechten zien. Ja, en dan moet Jakob zijn ongeloof opgeven. *Toen werd de geest van Jakob hun vader, levendig. En Israël zeide: Het is genoeg! mijn zoon Jozef leeft nog! ik zal gaan, en hem zien, eer ik sterve!*

Wat een ontroerend ogenblik! Er komt een glans op zijn gerimpelde gezicht. En de oude ogen worden naar de hemel opgeslagen en hij fluistert: *mijn zoon Jozef leeft nog!* En nu hij dát mag geloven, nu wordt Jakob weer Israël. Want die naamsverandering staat er niet voor niets.

En zo is het ook als het Evangelie van de Heere Jezus Christus wordt geopenbaard en verklaard in je hart. Dat het in de prediking zo op je hart wordt gebonden, dat Gods genade er niet alleen voor andere mensen is, maar ook voor jou. Of dat je bijvoorbeeld bij een Doopsbediening er heel kennelijk op gewezen wordt dat het bloed van Jezus Christus van alle zonde reinigt. Dan springt je hart op. Dan krijg je lucht. Dan mag je weleens geestelijk ademen. Als Zijn Naam wordt verkondigd. *Jezus - Zalmaker.* O dan kan het! Dan kan het ook voor jou!

M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Genesis 45:28
En Israël zeide: Het is genoeg, mijn zoon Jozef leeft nog; ik zal gaan en hem zien, eer ik sterve.

In het kort werd ingegaan op de inhoud van de 12 artikelen van ons algemeen christelijke geloof. Het credo. Ons geloof. We zijn erbij betrokken. Elke zondag klinkt het "ik" geloof. Het wordt gehoord bij bijzondere gelegenheden. Alhoewel, als het over het laatste gaat, is de vraag of dit juist is. In het laatste artikel willen we een samenvatting geven van het ontstaan, de plaats in de kerk en het gebruik vandaag.

De geloofsbelijdenis van zondagavond is al jaren oud. Zij is niet de eerste belijdenis. Zij is een groeiende belijdenis in de tijd van de oud- christelijke kerk. Tot de tijd van de Reformatie werd de gedachte gehuldigd dat de apostelen bijeenkwamen in Jeruzalem. Het ging over een belijdenis en elke apostel gaf er één artikel. Vandaar de benaming apostolisch. Volgens een legende moet Petrus het eerste artikel bedacht en doorgegeven hebben. Vanaf de tijd van de Reformatie is duidelijk gesteld dat niet de apostelen tot opstelling van de artikelen zijn gekomen, al waren er ook twaalf apostelen. De vroege kerk kwam tot het openlijke belijden van de 12 artikelen. Duidelijk gingen al meer leven de belijdenis van het Woord van God, de belijdenis van de drie- enige God Zelf en zo de belijdenissen van de apostelen omtrent de drie- enige God. Ook van Paulus en zo van mede- gelovigen. Naar de Schrift was de verkondiging van de drie- enige God vanaf het ontstaan van de kerk dominerend in de prediking. In de kerk was een groeiproces merkbaar. Opvallend in de tweede eeuw na Christus was het besef van eenheid in de leer, in het belijden en in het leven van de kerk. Vooraanstaande personen in de oosterse en westerse kerken verklaarden dat de katholieke kerk het ene geloof van de apostelen heeft

Het Apostolicum (43)

ontvangen en standvastig beleden en bewaard. (Hebr. 2:3). Ireneus schrijft: Hoewel de kerk over de gehele wereld tot de einden der aarde verstrooid is, heeft zij evenwel van de apostelen en hun leerlingen ontvangen het geloof in één God en Vader de Almachtige en in één Christus Jezus de Zoon van God Die vlees geworden is ter wille van onze zaligheid en in de Heilige Geest. Dit belijden sprak bijzonder bij de doop. In het midden van de 2e eeuw werd de doop bediend onder het uitspreken van bepaalde formules, onder andere het dopen in de Naam van God de Vader, de Heere van alles, in de Naam van onze Zaligmaker Jezus Christus Die gekruisigd werd onder Pontius Pilatus en in de Naam van de Heilige Geest Die alles over Jezus voorzegt heeft. In de dienst werd ook de trinitarische zegenbede gebruikt. De tekst van het Apostolicum aan ons bekend en door ons gebruikt komt voor in een geschrift uit het begin van de 8e eeuw. Het algemeen gebruik van de belijdenis is bevorderd door Karel de Grote, die bepaalde dat de tekst door alle gelovigen in zijn gebied geleerd moest worden. In ons land moesten scholen aan de kinderen het Onze Vader leren, de tien geboden en de twaalf artikelen van het algemeen christelijk geloof. In de tijd van de Reformatie kreeg de apostolische geloofsbelijdenis een plaats in de tweede dienst, net als de catechismus. De tweede dienst werd een leerdienst. Deze karakterisering werd zijn identiteit. Als we reformatorisch willen zijn is bezinning dringend geboden voor onszelf en voor de kinderen. In het oude gereformeerde kerkboek vinden we voor deze tweede dienst speciale gebeden. Een gebed voor de leer van de catechismus en een gebed na de leer van de catechismus. Treffend. Wanneer we de Heidelbergse Catechismus lezen dan staat in zondag 7 de vraag: 'Wat is een christen nodig te geloven?' Het antwoord is: 'Al wat ons in het Evangelie beloofd wordt.' Verwezen wordt naar de twaalf artikelen en zo wordt ons dat

algemeen en ongetwijfeld christelijke geloof in een hoofdsom geleerd. Welk een verklaring van de inhoud van de geloofsleer wordt gegeven in de zondagen 8 tot en met 22 van ons leerboek. De apostolische belijdenis is kort. Hoofdopsteller van de Catechismus, Ursinus, gaat in zijn boek 'het schatboek' in op de kortheid, op de samenvatting. 1. Opdat ook de jongeren het fundament van het Christendom met hun verstand zouden begrijpen. 2. Opdat er een eeuwige, eenvoudige, korte en gemakkelijke regel zou zijn om door alle Christenen geleerd te worden en om als toetssteen te dienen om daaraan allerlei leer en uitleggingen der Schrift te beproeven. Ten einde te aanvaarden hetgeen daarmee overeenkomt en te verwerpen wat ermee in strijd is. Waarvan akte. We maken onderscheid, en terecht, tussen de inspiratie van de Heilige Geest namelijk van de Heilige Schrift en de illuminatie van de Heilige Geest. We kunnen geloven dat de Geesteswerking de oud- christelijke kerk geleid heeft tot het ontstaan van de apostolische belijdenis. De polemiek tussen Rome en de Reformatie lijkt voorbij te zijn. Dus vandaag geen muur meer tussen beiden, maar slechts een wand. Is dat zo? En hoe is het onderling op het reformatorische erf?

M.C. Tanis

1 Petrus 1:5 'Die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd.'

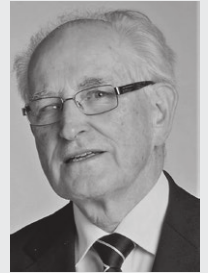
De preek over deze tekst heeft Smijtegelt gehouden 27 november 1712 na de bediening van het sacrament van het Avondmaal. Rechtvaardigen zijn voortreffelijker dan onrechtvaardigen. Zo was bijvoorbeeld Johannes de Doper voortreffelijker dan koning Herodes. Rechtvaardigen zijn voortreffelijker dan onrechtvaardigen omdat zij zijn verkoren tot vaten der barmhartigheid tot heerlijkheid toebereid. Rechtvaardigen leven en de anderen zijn dood. De rechtvaardigen zijn lichten in de Heere, de anderen zijn duisternis. Rechtvaardigen zijn vrij van de zonde en de satan, de anderen zijn slaven van de satan en de zonde. De rechtvaardigen zijn rijk in God en worden door God bewaard. Dat geldt niet van de onrechtvaardigen. Rechtvaardigen worden in de kracht Gods bewaard. Niemand van de ware avondmaalgangers kan in eigen kracht staande blijven. In eigen hart zit een verrader en de satan en de wereld zitten buiten. Hoe het ook gaat, de Heere zal voor Zijn kinderen zorgen. De apostel maakt melding van een zaligheid die geopenbaard zal worden in de laatste tijd. Die zaligheid begint in de wedergeboorte. Door het sterven wordt de zaligheid volmaakt. Met Christus te zijn is zeer verre het beste. Op de dag van de wederkomst zal de zaligheid volmaakt worden: God eeuwig verheerlijken met ziel en lichaam zonder moe te worden. Nu begrijpt de wereld niet wat zaligheid is. Op de jongste dag zal het ieder duidelijk worden dat er zo'n zaligheid is. De Psalmddichter belijdt het: 'O, hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen die U vrezen (Psalm 31:20). God heeft die zaligheid bereid. Christus is de oorzaak van eeuwige zaligheid geworden. Christus is heengegaan om plaats te bereiden voor de Zijnen. Gods kinderen zullen niet vallen, maar worden in de kracht Gods bewaard. Een leger van engelen bewaart Gods kinderen. Al de vromen liggen als een leger rond een zwakgelovige. Genade bewaart Gods kinderen. God Zelf bewaart hen. De God Jakobs is hun Hulp en hun Schild. Omdat er strijd is, is er bewaring nodig. De vijanden die bestreden moeten worden zijn: de duivel, de wereld en het eigen vlees. Het verraad van binnen spant samen met de vijanden van buiten. Het zou een verloren zaak zijn als de Heere niet te hulp kwam. "Want wat zou er gebeuren als hun zaligheid in eigen hand was? Duizendmaal zouden zij die verliezen, maar nu is hun zaligheid in des Heeren hand." Gods kinderen hebben zelf geen kracht. De drie- enige God bewaart al de Zijnen. Gods kinderen worden door de kracht Gods bewaard. Door die kracht kan God alles uitvoeren wat in Zijn raad is. De Heere kan elke tegenstand verbreken. De bewaring door God betekent niet dat het Gods kinderen altijd voor de wind gaat in dit leven. Denk aan Job. Hij was eerst heel rijk en werd heel

arm. Het gold: 'de HEERE heeft gegeven, de HEERE heeft genomen.' Soms komt er verflauwing in het dienen van de Heere. De ijver en de vurigheid in het dienen van de Heere worden minder. Gods kinderen genieten ook niet altijd zoete en sterke vertroosting. Er kan ook sprake zijn van wankelen en struikelen. Maar God bewaart altijd de rechtvaardigen. Welke vervolgingen en ketterijen er ook zijn. Noach en Lot werden bewaard. In de tijd van Elia waren er nog zeventuizend die de knie niet voor Baäl gebogen hadden. Niet één van Gods kinderen zal verloren gaan. De wortel van de zaak wordt altijd in Gods kinderen bewaard. Al vallen Gods kinderen nog zo diep, het geweten spreekt. De Heere bewaart in de Zijnen ook altijd de herinnering aan wat hij heeft gedaan en gegeven. Gods kinderen zeggen dat zij de Heere nooit zullen verlaten. De Heilige Geest werkt het geloof en houdt het in stand. Door dat geloof overwinnen zij de wereld. In het geloof vertrouwen zij op God. De apostel wil de gelovigen versterken door hen te tonen dat zij nooit kunnen afvallen. Die met hen zijn, zijn meer dan die tegen hen zijn. Zij hoeven niet te vrezen, want God is met hen. De kracht Gods is met hen. In Christus zijn Gods kinderen meer dan overwinnaars, dat wil zeggen glansrijke overwinnaars. Soms is er sprake van benauwdheid. Dan mag teruggezien worden op uitreddingen die de Heere in het verleden schonk. In de nieuwe benauwdheid zal de Heere bewaren en uitredden. De kracht Gods sterkt hen. De Heere is altijd en overal aanwezig. Zijn kracht is onveranderlijk. Voor de Heere is niets te wonderlijk. Wie worden door de Heere bewaard? Dat zijn zij die geschreven staan in het boek des levens. Zij zijn gekocht door het bloed van Christus. Zij zijn wedergeboren en leven teer. Zij hopen op God. Bent u bereid te lijden om de Naam van Christus? Blijkt uit de werken dat u het ware geloof hebt? Moet u zeggen dat u geen genade kent? Dat u een vijand bent van God? Wie geen genade kent wordt bewaard als een brandstapel voor het vuur. U wordt bewaard tot de rampzaligheid en tot het oordeel. Kinderen van God, bent u bang af te vallen? Wees niet moedeloos. Geef uw zaken aan de Heere over. Vertrouw op de Heere, ook als er stormen komen. Bedenk wat u al hebt doorgemaakt. Wees sterk, vrees niet. De Heere zal u bewaren. Het sterven zal een grote winst voor u zijn. Uw ziel zal zalig worden. "U zult krijgen het einde van het geloof, de zaligheid der ziel. Hij zal u bewaren totdat hij eens de hemelen opendoet en u inlaat in die heerlijke woning waar God Zich zal meedelen, totdat u zich zult verliezen in die Oceaan van eeuwig geluk."

A. van Heteren

KERK- VERLATERS

“Weer eens een onthaal op een stukje “Franca” (RD 18-12). Ik vraag me telkens als ik zulke verhalen lees af waarom de refowereld toch zo druk is met Franca Treurs ideeën. Ik kan niet anders dan menen dat deze belangstelling voor hen die de kerk verlieten absoluut misplaatst is.

Ik zeg dit niet uit veroordelende hoogmoed. Maar al die meningen van hen die buiten zijn, moeten ons niet zo bezighouden. Ze zijn schadelijk voor de velen die zelf ook al twijfelen aan de betrouwbaarheid van het christelijk geloof. Wij vragen ons met velen af waarom het RD toch zo veel ruimte geeft aan negatieve gevoelens. Johannes heeft het anders gezegd in 1 Joh. 2:19: „Zij zijn uit ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet; want indien zij uit ons geweest waren, zo zouden zij met ons gebleven zijn; maar dit is geschied opdat zij zouden openbaar worden, dat zij niet allen uit ons zijn.” Dit geldt bijvoorbeeld ook van de vele evolutiepropaganda van de laatste maanden. Ik zeg dit overigens met begrip voor de redactie, die oprecht worstelt met de vraag wat wel en wat niet publiek gemaakt wordt.

Er is van meerdere zijden gereageerd op mijn ingezonden stuk in het RD van 22 december jl. Het woord van Johannes over hen die van ons uitgegaan zijn, deed helemaal de deur dicht. Een briefschrijfster noemde mij een harteloze herder. Misschien hebben anderen dat ook wel gedacht. Daarom deze toelichting.

Nu heb ik in het ingezonden stuk zelf al aangegeven verdriet te hebben over zovelen, die afdwalen. Hen had ik op het oog, als herder voor deze vele schapen en lammeren. Bedenkt u met mij dat er naar alle waarschijnlijkheid binnen onze kerkelijke gelederen vele duizenden zijn, vaak jongeren, die worstelen met het geloof, met zaken als het Godsbestaan, de schepping van de aarde. Nog weer velen van hen zouden zo maar binnen niet al te lange tijd de kerk verlaten kunnen hebben. Ik zeg dit op grond van mijn ervaring met meerdere honderden belijdeniscatechisanten, die jaren later voor de kerk verloren gingen. Neem van mij aan dat ik geprobeerd heb in mijn ambtelijke praktijk om deze mensen binnen boord te houden. Maar wat ik en anderen deden, was slechts een fractie van wat we hadden behoren te doen. Elke kerkenraad weet hoe moeilijk de omgang met randleiden is. Ik kom nu al vele jaren als gastpredikant in diverse gemeenten en ik ervaar de lege banken in veel kerken als smartelijk.

Als er dan kerkverlaters zijn, die aangeven waarom zij niet meer in God kunnen geloven, denk ik dat dit de twijfelaars onder ons niet helpt; integendeel, je moet vrezen dat zij, zonder dat bedoelde schrijvers dat willen, daardoor toch weer een stap verder af komen te staan van God en Zijn Kerk. Franca Treur heeft evenzeer onze aandacht nodig als de anderen, maar zij niet meer dan die anderen, omdat zij boeken over dit thema schreef. Ik ben ervan overtuigd dat een knap geschreven verhaal heel veel invloed heeft op hen die daar vatbaar voor zijn. Dus ik heb helemaal niets tegen op mej. Treur en ik vind aandacht voor kerkverlaters helemaal niet verschrikkelijk, integendeel, maar door ne-

gatieve informatie wordt de kerk niet gebouwd en de Kerk van de Heere is mij lief.

Begrijpt u: ik en vele andere dienaren trachten de gemeente te behoeden voor verval en afval, terwijl allerlei andere informatie (zoals van kerkverlaters) negatieve gevolgen heeft voor de eigen schapen van de kerk. In dat verband heb ik dan ook geschreven over veel artikelen in het RD, die ruimte bieden aan hen die het Christelijk geloof onder kritiek stellen. Ik heb echter ook meeleven aangegeven met de redactie omdat zij zeker voor moeilijke dilemma's staat. Ik verschil echter wel van mening als het gaat om concrete ingezonden stukken e.d. U kunt natuurlijk zeggen dat een christen daartegen moet kunnen. Ach, laten we niet te hoog opgeven van onze eigen weerbaarheid. Ik heb er al zoveel zien gaan door de poort naar de wereld. Ik wil dus oprecht stellen dat ik deze taal gebruikt heb, niet om Franca Treur te veroordelen, maar om de heel veel anderen die het ook moeilijk hebben, vast te houden. Uit een ingezonden stuk van br. Ds. Hoefnagel kwam een soortgelijk aspect naar voren, namelijk de pijn die we voelen als er negatief wordt gesproken over onze God en het geloof in Hem.

En dan die tekst uit Johannes. De apostel constateerde dat zij die gingen, niet van ons waren. Heeft Johannes daarmee dan te veel gezegd? En wat denkt u van Johannes 6: “van toen af wandelden velen niet meer met Hem”. Jezus doet op dat moment geen poging hen daarvan te weerhouden. Ging de vader zijn heengaande zoon na om hem terug te halen? Is Paulus Demas nagereisd om hem vast te houden? Zeker niet. Zij die heengaan moeten uit zichzelf weer terugkomen; dan pas stoelt het op een oprechte overtuiging. Maar zeker, er staat ook iets over die Herder en Zijn verloren schaap? Hij ging dat schaap wel na? Zeker, maar die Vader van Zijn zoon deed dat niet. Het schaap kon uit zichzelf de weg niet meer vinden, maar de zoon wist die weg wel. Toch was de vader evenzeer diep bewogen. Dus wij moeten bewogen zijn met ieder mens, maar we moeten hen niet voortijdig willen terug halen, want dat kunnen we niet. God verwijt in Jeremia's dagen de leidlieden dat zij niet in de bressen ingetreden zijn. Dat behoren we te doen. Anderen hebben zich “beledigend” (naar het oordeel van Franca) uitgesproken over kerkverlaters omdat ze in een leegte zouden zijn terecht gekomen. Maar ik stel daartegenover dat het beledigend zou kunnen genoemd worden als zij of wij een verkeerd gerucht voortbrengen van het beloofde land. En dat doen we helaas maar al te vaak, zij en wij! Beledigend voor God en ook voor hen die Hem liefhebben. Begrijpt u?

P. Roos

De zielen onder het altaar

Ik kreeg een vraag over de zielen onder het altaar waar Openbaring 6:9-11 van spreekt. In overleg met ds. P. den Butter neem ik als antwoord hier op wat hij erover schreef in zijn boek: Bestemming bereikt. Met hartelijke dank voor deze vraag uit Rijsburg en ik vertrouw dat het antwoord u duidelijk zal zijn!

“Nu willen we aandacht geven aan een aantal gebeurtenissen waarvan we weten dat die nu al in de hemel geschieden, voorafgaande aan de wederkomst. De eerste daarvan zag de apostel Johannes in zijn visioen op het eiland Patmos.

Hij zag het Lam, Dat de verzegelde boekrol ontving uit de handen van God (Openb.5). Dat Lam had bevoegdheid de zegels open te maken en toen Het dat deed gebeurden er grote dingen. We letten nu bijzonder op wat Johannes zag en hoorde toen het Lam het vijfde zegel opende (Openb. 6:9-11).

Johannes zag een altaar staan in de hemel. Onder dat altaar zag hij zielen die van hun lichamen gescheiden waren. Het waren mensen die tijdens hun leven van Gods genade in Christus hadden leren leven. Daar hadden ze ook vrijmoedig getuigenis van gegeven, maar dat had tot gevolg dat zij wreed vermoord werden. Letterlijk staat er dat ze geslacht zijn. Geslacht, zoals offerdieren worden geslacht. Vandaar dat Johannes hun zielen ziet onder het altaar. Zoals bij het slachten van een offerdier het bloed tegen de onderkant van het altaar werd uitgespoten, zijn van deze martelaars de zielen tegen het altaar uitgespoten.

Tijdens hun leven had het altaar grote betekenis gekregen. Dat is immers de plaats waar verzoening gedaan wordt voor de zonden. Tot dat altaar zijn ze gevluht. Daar hebben ze Gods gunst gesmaakt. Dat werd hun zo groot, dat zij er niet van konden zwijgen. Dat getuigenis kwam hun duur te staan.

God vergat hen echter niet. Toen zij de marteldood stierven, nam God hun zielen terstond op in Zijn heerlijkheid en in die heerlijkheid delen ze nu. Alleen, die heerlijkheid is voor hen nog niet volkomen. Die betreft vooralsnog alleen hun zielen. Hun lichamen verkeren nog in de dood. Bovendien, het onrecht dat hun was aangedaan en de smaad die door de tegenstanders op de Naam van Christus was geladen, was nog steeds niet gewroken.

Johannes hoort ook wat die zielen doen. Zij bidden om wraak. Versta dit niet als een gebed dat voortgekomen is uit persoonlijke wraakgevoelens. Het gaat deze zielen niet om zichzelf, maar om God en Zijn Naam. Die Naam is gelasterd, God is onteerd, Christus is miskend. Dat zijn de dingen die rechtgezet moeten worden. Daar zien ze naar uit. Ze kunnen niet echt tot rust komen zolang Gods zaak nog altijd aangevochten wordt in deze wereld. Deze zielen zijn zo op God en Diens eer betrokken dat zij God vragen om een eind te maken aan de

macht van de bozen en het rijk van satan af te breken. Daar is hun gebed dan ook op gericht. Op deze manier geven ze de kerk op aarde een voorbeeld. Het zou die kerk ook steeds smart moeten geven dat deze wereld zich nog altijd tegen God verzet, dat Zijn Naam zo wordt gelasterd, dat Zijn volk wordt vervolgd. Maar het lijkt er veel op dat de kerk het gebed van de zielen onder het altaar niet durft meebidden. En met het zingen van de zogenaamde wraakpsalmen hebben velen in de kerk grote moeite. Vandaar dat die ook slechts zelden op de palmborden worden aangegeven.

Op het gebed krijgen de zielen antwoord. Allereerst ontvangen ze allemaal witte kleren. Daarmee duidt God aan dat Hij hen als rechtvaardig en heilig ziet. Hun schuld is echt weg. Zij horen bij Christus en zo komt hun een plaats in de hemel toe. Verder wordt tegen hen gezegd dat het nu nog niet de tijd is dat God aan hun verzoek zal voldoen. Die tijd komt wel, maar over het precieze tijdstip beschikt alleen God.

Daarom moeten ze nog een poosje wachten voordat de dingen rechtgezet worden. God is op aarde nog niet klaar met Zijn Evangelie. Zolang nog niet allen zijn toegebracht, kan Christus nog niet wederkomen. Ja, dat betekent ook dat het werk van de boze nog door zal gaan. Er zullen nog meer belijders worden geslacht. Maar intussen behaalt ook Christus steeds weer nieuwe overwinningen. Laten ze maar wachten en rusten. Hun werk is klaar. Zij hebben hun taak volbracht. God werkt nog door. Christus ook. Ook de Heilige Geest doet dat. En als dan straks hun werk klaar zal zijn, komt alles goed.

Het is begrijpelijk dat de boodschap van het vijfde zegel een bron van rijke troost bevat voor met name de kerk in de verdrukking. Als de kerk aan den lijve ondervindt dat zij leeft in een vijandige wereld – en in zo’n tijd leefde de verbannen apostel Johannes – leert zij met de zielen onder het altaar meebidden. Maar uit het antwoord dat die zielen krijgen, mag de kerk troost putten. Zij moet nog een poosje verder in dit jammerdal. Hun laatste tranen zijn nog niet geschreid en hun laatste zuchten nog niet geslaakt, maar eens zal het zover zijn. Dat mag Christus’ kerk met een gerust hart aan haar Heere en Heiland overlaten”.

Met een hartelijke groet en veel dank aan ds. P. den Butter.

K. Hoefnagel

Luther over de overdenking van de Heilige Schrift (5)

In een aantal artikelen denken we – zowel in het Reformatiejaar 2017 als in 2018 – na over wat Luther naar voren heeft gebracht over de overdenking (meditatio) van de Heilige Schrift. In het eerste deel stonden we stil bij de manier waarop Luther als jonge monnik in aanraking is gekomen met de meditatie in het klooster. In het tweede deel stellen we de vraag hoe Luther in zijn werken geschreven heeft over de overdenking van de Schrift.

Mediteren

Wat is mediteren over de Schrift eigenlijk? De vorige keer hebben we geluisterd naar twee omschrijvingen van Luther. De eerste was: 'Mediteren is: in het binnenste overdenken'. Dat betekende – zo zagen we – dat voor het overdenken van de Schrift tijd en rust nodig is. En vooral dat de genade van de Heilige Geest onmisbaar is: alleen Hij kan het Woord echt in ons hart brengen. De tweede omschrijving was: 'Mediteren is: herkauwen'. We zagen dat Luther daarmee onder meer wees op het noodzaak van het hardop lezen van het Woord van God. En op het in kleine stukjes verdelen van de Bijbeltekst en het overdenken van de kleine woordjes.

Kloppen op de rots

In deze aflevering luisteren we naar een derde omschrijving. Ergens schrijft Luther namelijk ook dat mediteren is: 'met Mozes kloppen op de rots'. Het is duidelijk dat Luther hier verwijst naar de woestijnreis. Op zeker moment dorst het volk. Mozes krijgt de opdracht om met zijn staf op de rots te slaan. En als hij dat doet, stroomt er water uit, zodat de Israëlieten kunnen drinken en nieuwe kracht ontvangen (Exodus 17: 1-7).

Zo is het volgens de reformator ook met de Schrift. Op het eerste gezicht

kan een Bijbeltekst iets ongenaakbaars hebben, iets geslotens. Zoals de rots. Maar wie op de rots slaat, zal een stroom van water vinden die zijn dorstige ziel verkwikt.

Nu is het opvallend dat Luther niet schrijft over 'slaan op de rots', maar over 'kloppen' [*pulsare*]. Het laat zich vermoeden dat de reformator nog aan een ander Bijbelgedeelte heeft gedacht. Een gedeelte waar we een aansporing vinden tot gebed, en waar beloofd wordt dat God het gebed verhoort: 'Bid en u zal gegeven worden; zoekt en hij zult vinden; klopt en u zal opengegaan worden' (Mattheüs 7: 7). Als Luther schrijft over 'kloppen' op de rots, bedoelt hij dus, dat we de Bijbel moeten lezen met het gebed of de Heere het Woord wil openen voor ons verstand en voor ons hart.

Luthers ontdekking

Dat biddend kloppen op de Bijbeltekst blijft niet ongezegd. We weten dat uit Luthers eigen leven. Immers, zijn grote ontdekking was – menselijkerwijs gesproken – vrucht van het kloppen op de Bijbeltekst. Al is Luther zelf de eerste om erop te wijzen, dat het God was Die hem tot deze ontdekking bracht: Hij heeft Zich over hem ontfermd. Maar dan toch wel in de weg van het biddende kloppen op de Bijbeltekst.

In de voorrede op zijn Latijnse werken (1545) vertelt Luther hoe hij in zijn bestudering en overdenking van de Schrift was gestuit op Romeinen 1: 17: 'Want de rechtvaardigheid Gods wordt in hetzelfde geopenbaard uit geloof tot geloof; gelijk geschreven is: Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven.' Deze woorden waren voor Luther als een harde, ongenaakbare rots. Luther: 'Ik kon de rechtvaardige, de zondaar straffende God

niet liefhebben, integendeel, ik haatte Hem zelfs. Ondanks dat ik als monnik onberispelijk leefde, voelde ik mijzelf toch een zondaar voor God en werd erg gekweld door mijn geweten. Ik durfde niet te hopen dat ik door mijn voldoening aan God, Hem op enige wijze zou kunnen verzoenen. En hoewel ik niet openlijk in lastering tegen God uitbarstte, morde ik toch inwendig ontzaglijk tegen Hem. Alsof het nog niet genoeg zou zijn dat God, die geplaagde, met alle soorten van ongeluk beladen, door de erfzonde en de wet der Tien Geboden eeuwig verloren zondaar, nu ook nog door het evangelie ellende op ellende zou vermeederen, en met Zijn gerechtigheid en Zijn toorn moest bedreigen. Zo woedde ik wild met een verward geweten.'

Poort van het paradijs

Toch kon Luther het niet laten om als een dorstige op de rots van deze Bijbeltekst te blijven kloppen: 'Evenwel klopte ik als een wanhopige bij Paulus aan om deze plaats [uit de brief aan de Romeinen] te verstaan. Ik had een brandende dorst om te weten wat Paulus bedoelde.'

En in die weg ontfermde God Zich over Luther. Hij deed een fontein ontspringen uit de rots: 'Toen heeft God Zich over mij ontfermd! Dag en nacht was ik diep in gedachten verzonken, totdat ik eindelijk acht gaf op het tekstverband van de woorden ... Toen begon ik de gerechtigheid Gods te verstaan, als zulk één waardoor de rechtvaardige door de gave Gods leeft, namelijk uit het geloof. Ik begon nu te zien dat dit de bedoeling is: door het evangelie wordt de gerechtigheid Gods geopenbaard, namelijk de passieve [gerechtigheid], door welke de barmhartige God ons door het geloof rechtvaardigt. Zoals geschreven staat: 'De rechtvaardige zal door zijn geloof leven (vgl. Romeinen 1:17) ... Op die manier is deze plaats van Paulus voor mij werkelijk de 'poort van het paradijs' geworden'.

A.J.T. Ruis

Een evangelische refo!? (1)

Hoe de evangelische invloed de “refo” verandert

Op de tafel van de kerkenraad ...

Bedroefd kijken de broeders elkaar aan. Opnieuw staat er een verzoek om uitschrijving op de agenda. Opnieuw is er een gezin, dat vertrekt. Het was nog een positief gezin ook. Ze deden goed mee en kwamen trouw in de kerk. De kinderen waren altijd op de catechisatie. De ouderlingen hadden er altijd fijne huisbezoeken afgelegd. De oudste had nog maar een jaar geleden belijdenis gedaan. Nu gingen ze weg. Ze waren tot andere inzichten gekomen Een gesprek met de kerkenraad werd niet meer op prijs gesteld. Vader en moeder zouden zich aanstaande zondag al laten overdopen. De voorzitter van de kerkenraad slaakte een verzuchting: “het is alweer de zoveelste in korte tijd. Het lijkt wel een hype. Wat is er aan de hand?”

Binnen de reformatorische kerken vormt de Bijbel als het onfeilbare en gezaghebbende Woord van God de basis. Ook worden de Drie Formulieren van Enigheid aanvaard als waardevolle en betrouwbare bronnen, waarin de Bijbel wordt weergegeven en wordt samengevat. Als reformatorische kerken staan we voor en achter deze belijdenisgeschriften: de Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Dordtse Leeregels. We onderschrijven deze! Het is niet voor niets, dat ambtsdragers er hun handtekening onder zetten nadat ze in het ambt zijn bevestigd. Hier ligt juist ook een deel van onze moeiten met de PKN en de Nederlandse Gereformeerde Kerken, waar een lossere omgang met de belijdenisgeschriften geen probleem lijkt te zijn. Waar de gereformeerde gezindte pal staat achter de belijdenisgeschriften worden deze binnen de evangelische

beweging juist onnodig geacht. De belijdenisgeschriften zouden een eerlijke en onbevangen uitleg van de Bijbel in de weg staan. Deze menselijke geschriften zouden het Woord van God tekort doen!

Juist die evangelische stroming zien we in Nederland groeien. Hun aantal neemt toe. De kerken krijgen ermee te maken. Al enkele decennia geleden heeft de Bethelgemeente in Drachten de gevestigde kerken in Friesland “leeggezogen”. Momenteel vindt er een “herverkaveling” plaats in de Biblebelt. Alleen al op Urk zijn de afgelopen tien jaar enkele honderden leden uit de gevestigde kerken vertrokken naar een evangelische gemeente. Nieuwe gemeenten rijzen als paddenstoelen uit de grond: de refo-baptisten, de vergadering der gelovigen, het Leger des heils. Urk staat daarin ook niet alleen. Zo zijn “De Doorbrekers” neergestreken in Barneveld, Alblasserdam, Zeeland en Amersfoort.

In Veenendaal groeit Mozaiek0318 enorm. We kunnen ons hoofd hiervoor niet in het zand steken. Het is de realiteit, dat de evangelische beweging een bepaalde aantrekkingskracht heeft op onze jongeren en jongvolwassenen. Het evangelische denken is in opkomst. Kerkelijk gezien is de scheiding tussen evangelische en reformatorische christenen er nog steeds. Wie zich heeft laten overdopen kan geen lid meer blijven van een Christelijke Gereformeerde Kerk. Aan de andere kant is het overdopen noodzakelijk om volwaardig lid te zijn van menige evangelische gemeente. Toch dringt het evangelisch geluid de gereformeerde gezindte wel naar binnen. Ook in ons eigen kerkverband zijn er gemeenten, die qua invulling van de eredienst veel overeenkomsten vertonen met een evangelische gemeente. Op papier zijn ze nog reformatorisch. De praktijk is echter evangelisch. Het is vaak

alleen de kinderdoop nog, dat het verschil uitmaakt met een evangelische gemeente. En zelfs dit begint hier en daar onder druk te staan.

Het evangelische geluid dringt dus wel degelijk onze kerken naar binnen. Dat kan niet worden tegengehouden. Juist ook omdat het evangelische denken in de lucht hangt. We ademen het in: door evangelische literatuur, evangelische muziek, evangelische contacten. Dat doet ook wat met ons. Het zet aan het denken. Het beïnvloedt. Het geeft roering en beweging binnen de gereformeerde gezindte. De één vreest voor assimilatie, terwijl een ander vurig hoopt op toenadering. De één ziet kansen. Een ander vooral bedreigingen. Nuchterheid is in elk geval gewenst.

Het roept wel een aantal vragen op:

1. Hoe reformatorisch zijn we nog binnen onze Christelijke Gereformeerde Kerken?
2. Hoe evangelisch wordt het binnen onze Christelijke Gereformeerde Kerken?

Oftewel: is de evangelisering van de refo nu winst of verlies?

In een aantal bijdragen wil ik op deze vraag ingaan.

Het is daarbij ook goed om kritisch naar onszelf te kijken. Vroeger zei men het al: “sekten zijn de onbetaalde rekening van de kerk”. De opkomst van het evangelische gedachtegoed noopt tot zelfonderzoek. Op één of andere wijze wordt er in onze prediking, onze leer en onze kerken iets gemist, wat ze wel lijken te vinden in de evangelische gemeenten. We moeten maar niet te snel zeggen, dat dit vijandschap tegen de waarheid is. In hun kritiek zou gerust een kern van waarheid – beter gezegd: een leerpunt – kunnen zitten.

Tegelijk hoeven we ook niet deemoedig in een hoekje weg te kruipen,

alsof we ons zouden moeten schamen voor de gereformeerde leer. Integendeel! Het is juist de opkomst van de evangelische beweging, die ons des te meer mag aansporen om de aloude schatten van de gereformeerde leer op te delven en in pasklare munt uit te betalen aan onze jongeren. Want met onze gereformeerde belijdenis hebben

we gezegd “goud in handen”. Iets, wat de evangelische beweging ook mist. Onze Belijdenisgeschriften zijn namelijk veel meer dan menselijke, kerkelijke geschriften. Ze zijn voluit gebaseerd op de Schrift. Het tilt ons bovendien uit boven de oppervlakkige tijdsgeschiedenis en boven het feit, dat we allemaal kinderen van de tijd zijn.

We hoeven vandaag niet het wiel uit te vinden. We mogen kerk zijn in verbondenheid met ons voorgelicht. Zelfbewust kunnen we daarom de confrontatie met het evangelische gedachtegoed aangaan. Dat hopen we de volgende keer dan ook te doen ...

A.C. Uitslag

BOEKBESPREKINGEN

Dr. A. de Muynck, Tijd voor verlangen, Persoonsvorming als toetssteen voor bevindelijke pedagogiek, paperback, 58 blz., € 9,95, Apeldoornse studie nr. 67, ISBN 978 90 75847 44 4.

Deze Apeldoorns studie bevat de uitgewerkte tekst van de inaugurele rede die dr. A. de Muynck heeft uitgesproken op vrijdag 2 december

2016 bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleraar “Christelijke pedagogiek.” Deze leerstoel is ingesteld door Driestar educatief te Gouda en gevestigd aan de Theologische Universiteit Apeldoorn.

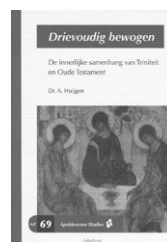

Ds. Conrad Mel, Het gruwelijke Sodom gestraft, gebonden, 199 blz., € 12,50, Uitgave Landelijke Stichting ter bevordering van de Staatkundig Gereformeerde beginselen te Wijk en Aalburg, ISBN 978 90 77530 25 2.

Conrad Mel leefde van 1666- 1733. Hij werd in Duitsland geboren en bezocht het gereformeerde Gymnasium in Bad

Hersfeld. Hij studeerde aan een Lutherse universiteit theologie en oosterse talen. In 1690 werd hij predikant. In 1705 krijgt hij de leiding over het gymnasium in Bad Hersfeld, waar hij zelf onderwijs had genoten. In 1709 sticht hij in Hersfeld een weeshuis. Zijn preken leggen de tekst uit waarna de toepassing volgt. De opnieuw uitgegeven bundel bevat boet- en biddagpreken die vooral zijn toegespitst op de omkering van Sodom en Gomorra. Al in 1731 werden deze preken in het Nederlands vertaald. Nu is er een hertaalde uitgave verschenen. De ondertitel van het boek luidt: Een waarschuwing aan Israël voorgesteld in enkele boet- en biddagpredicaties naast de gehele historie van Sodom uit Genesis 18 en 19. Op blz. 164 wordt onderstreept dat Lot in grote zonde viel door zijn dochters over te willen geven aan de willekeur van de inwoners van Sodom. De Heere heeft hen bewaard. Tot slot geven wij enkele regels door die we lezen op blz. 168 “Tot slot merken

wij ook op hoe getrouw God voor de vromen zorgt. Al zijn zij in de grootste noden, zoals Lot was, dan weet hij hen toch uit de handen van hun vijanden te redden. De engelen moeten hun wachters zijn, hun handen tot hun hulp uitstrekken en hen beschermen, opdat hun geen leed zal overkomen. De machtige Beschermheer, Die Zijn oogappel niet laat aantasten, weet ook hun vijanden met blindheid te slaan en uiteindelijk zal Hij de rechtvaardigen uit het Sodom van deze wereld tot Zich nemen in de eeuwige woningen des hemels.”

Dr. A. Huijgen, Drievoudig bewogen, De innerlijke samenhang van Triniteit en Oude Testament, paperback, 63 blz., € 9,95, ISBN 978 90 75847 46 8. Apeldoornse studie nr. 69.

Deze studie bevat de uitgewerkte tekst van de inaugurale rede die dr. A. Huijgen heeft uitgesproken op vrijdag 21 april

2017 bij de openbare aanvaarding van zijn ambt als hoogleraar systematische theologie aan de Theologische Universiteit Apeldoorn. De eerste slotconclusie geven wij weer: “De Triniteit is ook in het Oude Testament te vinden, niet zozeer in individuele teksten of fenomenen, maar vooral in de theologische dieptestructuren van het Oude Testament. JHWH, de God van Israël, is gebleken de drie- enige God te zijn.”

Dr. Ewald Mackay, Een leeskamer in het Grote Huis, Een handreiking bij het lezen van teksten uit twintig eeuwen christelijke geloofstraditie, paperback, 234 blz., € 12,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 94 6278 6448.

De christelijke geloofstraditie wordt door de auteur vergeleken met een eeuwenoud

Huis waarbinnen de schat van het geloof wordt bewaard. In dit boek vinden we vijftientwintig bronteksten uit vier periodes: De Vroege kerk, de middeleeuwse kerk, de kerk van de Reformatie en de Nadere Reformatie en de kerk in de moderne en post- moderne tijd. Het boek begint met een beschouwend deel. Daarna volgen er teksten uit de vier genoemde perioden. Het karakter

van de perioden wordt getekend, de tekst wordt kort ingeleid en dan wordt het tekstfragment weergegeven. Vijftientig lezenswaardige stukjes zijn opgenomen. Bij elk stukje is een aantal vragen opgesteld die stof tot nadere doordinking geven. Uit het weergegeven gedeelte van De brief aan Diognetus (midden 2e eeuw na Christus) willen we enkele zinnen doorgeven aangaande de leefwijze van de christenen (blz. 58 en 59): "Ze delen hun tafel, maar niet hun bed. Zij leven 'in het vlees', maar niet 'naar het vlees'. Ze vertoeven op aarde maar ze zijn thuis in de hemel. Ze gehoorzamen de vastgestelde wetten, maar in hun eigen leven overtreffen ze de wetten."

Ds. H. Korving, Kom tot Zijn rust!, Over de vreugde van de rustdag, € 13,90, 144 blz., paperback, Uitgeverij Brevier, Kampen, ISBN 9789491583889.

De zondag als christelijke rustdag komt steeds meer onder druk te staan. Veel mensen, ook in Nederland, leven zonder God en zonder Zijn gebod. Secularisatie en verwereldlijking

hebben toegeslagen. Velen houden de zondag niet meer als de door God gegeven rustdag, maar denken die dag naar eigen believen te kunnen besteden. Ook veel 'christenen' gaan hooguit eenmaal naar de kerk op zondag en besteden verder de dag zoals zij dat willen. Steeds meer winkels gaan open op zondag. Er worden op zondag veel congressen en bijeenkomsten gehouden. Velen zien de zondag als een uitgaansdag. In veel sectoren van het maatschappelijk leven wordt de zondag al minder ontzien. Er is sprake van volcontinue arbeid. De zondagsarbeid neemt toe. In 2014 werd een nieuwe markthal in gebruik genomen in Rotterdam. Alle deelnemende ondernemers werden verplicht op zondag open te zijn. Dat betekent de uitsluiting van principiële christelijke ondernemers. Soms geven kerkmensen, mede ter wille van de verdiensten, de rustdag geheel of gedeeltelijk prijs. Naast dit alles klinken er pleidooien om terug te keren naar de sabbat. In eigen gemeente heeft de auteur een serie preken gehouden over de zondag. De weerslag daarvan vinden we in dit boek dat stof tot bezinning biedt. We stemmen in met de wens van de auteur dat het boekje mag bijdragen aan het juiste zicht op de zondag die God ons heeft gegeven.

Dr. A. van der Dussen, Voorwaarts leven, Over de voorlopigheid van de goede schepping, paperback, 38 blz., € 9,95, Apeldoornse studie nr. 68, ISBN 978 90 75847 45 1.

Dit boekje bevat de uitgewerkte tekst van de rede die de auteur heeft

Van de redactie

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag 6 februari 2018. Kopij graag binnen donderdag 25 januari.

Ds. J.M.J. Kieviet

Bij ds. Kieviet mochten de onderzoeken in die zin meevallen dat er geen uitzaaiingen buiten de nier zijn geconstateerd. Operatie zal D.V. spoedig gaan plaatsvinden. De Heere sterke ds. Kieviet, zijn vrouw en allen die verder lief en dierbaar zijn. In verband hiermee zal ds. Kieviet enige tijd zijn bijdragen niet leveren aan ons blad. Te zijner tijd hoopt hij zijn serie 'waarschuwing aan de kerken' te vervolgen. In de plaats van ds. Kieviet zal ds. Uitslag een uitgewerkte lezing, die hij heeft gehouden in Damwoude, in ons blad publiceren getiteld "Een evangelische refo!?"

LCJ

Bijbelstudieconferentie 30+ D.V. 9 t/m 12 febr. 2018. Meer informatie <http://www.lcj.nl/bsc+30>

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting Bewaar het Pand.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 26,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 27,- per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.
Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

uitgesproken aan de Theologische Universiteit Apeldoorn op 5 september 2016 ter gelegenheid van de opening van het academisch jaar. Het komt naar voren dat de schepping goed is, maar dat een nog grotere heerlijkheid wacht die alles verre te boven gaat.

Dr. R. Bisschop, Puriteinen over geloof, gebod en gebed, gebonden, 320 blz., € 24,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 04 0290 4833.

De tijd tussen 1640 en 1660 was de tijd van de 'Puriteinse revolutie.' Tussen 1640 en 1653 nodigde het Britse parlement regelmatig puriteinse voorgangers

uit om een preek te houden. Dit waren niet alleen 'politieke' preken, want de Bijbelse boodschap klonk daarin duidelijk door. Uit de honderden preken die voor het parlement gehouden werden heeft de auteur zo'n 200 citaten geselecteerd rond het thema 'geloof, gebod en gebed.' Voorafgaand aan de citaten treffen we een duidelijk historisch overzicht aan. De citaten staan op de rechter bladzijde en enkele gegevens aangaande de prediker op de linker bladzijde. Het boek is keurig verzorgd. Ter kennismaking geven we enkele regels door van Joseph Caryl (1602-1673) die we lezen op blz. 217 "Christus zal ten slotte hen, die opzettelijk Zijn banden verbreken en Zijn koorden van zich werpen, neerslaan. En allen die in oprechtheid bidden en ijveren voor de komst van Zijn Koninkrijk, zullen verhoord en gezegend worden – hoewel misschien niet op de manier die zij nastreefden."

Reis naar Israël en Jordanië.

DV maandag 9 april – vrijdag 20 april vertrek ik met een reisgezelschap naar Israël en Jordanië. We bezoeken onder andere Jeruzalem, Massada, de Dode Zee, Hermon, Kapernaum, Nebo en Petra. De reis staat open voor zowel jongeren als ouderen. Er zijn nog enkele plaatsen. Voor meer informatie kunt u met mij contact opnemen: makem-peneers@klikSAFE.nl.
Ds. M.A. Kempeneers

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email: webwinkel@evangelischcentrum.be
Telefoon (0032)92230560

*Begrafenisonderneming
de Jongh*

*Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begrafenissen*

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 61 11 54	Dordrecht e.o. 078 - 641 27 40	Waardenburg 0418 - 65 20 39
---	-----------------------------------	--------------------------------

H. de Jongh

D.D.E. Meliëste

M.K. Ligthart

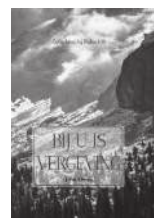
A.J. van Lieburg

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

**Mooi vakantie-appartement
in Hoog Sauerland.**
www.huizesolagratiat.net

John Owen

Hernieuwde uitgave van het boek

Bij U is vergeving Psalm 130

In de boekhandel verkrijgbaar Prijs € 24.50
of via onze site of telefonisch (incl verzendkosten)

Zie tevens ook onze cursussen.

Door de vraag en antwoordvorm geven zij op een prettige manier
inzicht in de heldere uitleg van de leer door de oudvaders.
Of vraag een gratis brochure

www.cursussenoudvaders.nl

Reijerskoop 251- 2771BK - Boskoop tel. 0118-583025 / 0172-532796

HARKES
Begraffenissen

Persoonlijke zorg voor uw begrafenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegraffenissen.nl

Wij verzorgen alleen begrafenissen

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN
begrafnisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

**Dag en nacht bereikbaar
(0172) 23 33 38**

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegraffenissen.nl
info@vanstaverenbegraffenissen.nl